

Vead ja nendega tegelemine: kuidas aidata uuel inimesel sisse elada?

Õppimise ja sisseelamise ajal ei ole vead ja eksimused probleem, millest hoiduda! Aktiivne tegutsemine ja tehtud vigade analüüsimine on kõige efektiivsem viis saada uus inimene kiiresti ja asjalikult tegutsema.

Sageli hakatakse vigu vältima, kas hirmust, et viga näitab õppija või juhendaja saamatust või kaalutlusest, et vigadega tegelemiseks ei ole aega. Neist hirmudest üle saamiseks soovitame, kuidas:

1. Töö käigus tekkinud vigu kasutada tõhusaks õppimiseks nii, et nad ei korduks;
2. teha vead ja eksimused osaks väljaõppest, et need ei tuleks ette töös sihtgrupi ja klientidega

Uuringud näitavad, et inimesed, kes usuvad, et vead ei ole nõrkuse näitajad, vaid loomulik nähtus, õpivad ja arenevad palju kiiremini (nn juurdekasvu uskumus*). Samuti mõjutab neid positiivselt kui juhendajal endal on selline hoiak.

Vigu on erinevaid. Enamasti ei ole eksituse põhjuseks rumalus ega hoolimatus. Vea analüüsimise viis ja vea ennetamiseks sobivad meetodid sõltuvad vea tüübist - sellest, milline mõtlemine viis selle vea tekkimiseni. Vea tüübi äratundmine ongi juhendaja esimene ja väga oluline ülesanne!

Vea tüüp** <i>Sõltuvalt mõtlemisest, mis eelnes veale</i>	Vea vahetu analüüsimine <i>Millele keskenduda vea märkamisel ja arutamisel?</i>	Raske õppusel, kerge töös! <i>Ideed ja meetodid, kuidas kiireks õppimiseks kutsuda vigu esile turvalises keskkonnas</i>
Uuele tasemele liikumise viga Tekib uue asja tegemisel, uut moodi katsetamisel.	Anda rahulikku tagasisidet: mis on ebasobiv tegu ja selle tagajärg. Tasub analüüsida koos õppijaga, kuidas selles olukorras toimida.	Realistlike olukordade ennetav läbitöötamine nii, et õppija saab ise välja pakkuda tegutsemisviisi ja seda analüüsida dialoogis juhendajaga. <i>Meetodid: tavajuhtumite analüüs, harjutused, juhendite läbi arutamine</i>
Ahhaa-viga Tekib, kui arvame, et juba oskame, aga tehtud eeldused või olukorra hindamine osutus valeks.	Uurida, milline oli õppija arusaam toimuvast ja analüüsida, milline situatsiooni tõlgendus ja tegutsemise viis on efektiivsem.	Olukordade ennetav läbi töötamine puuduliku või osalise info tingimustes, kus peab tegema oletusi ja neist lähtuma. Analüüsida just oletusi, erinevaid vaatenurki ja prioriteete. <i>Meetodid: osalise infoga juhtumite analüüs; rollimängud, kus vaja mõista teise positsiooni.</i>
Hooletusviga Tekib ebapiisavast keskendumisest, väsimusest või hajameelsusest	Anda vahetult tagasisidet, ilma närvipingele ja rünnakuta. Kui hooletusviga kordub, uurida rahulikult hetkel, kas tegu on väsimuse / stressi / läbipõlemise märgiga või eksimise ohtu tõstab puudulik protseduur või töövahend.	Hooletusvigu on vähem, kui on piisavalt puhkust ja kui antakse teistele märku stressist või muredest. Protseduurid vajavad ühist läbi mõtlemist ja jooksvat täiendamist ja lihtsustamist kui olukord muutub. <i>Meetodid: Stressijuhtimine; protseduuride ja juhendite (kontrollnimekirjade) sage uuendamine (sh koos uue inimesega)</i>
Kriitiline viga Vea tegemine tekitab olulist kahju (tervisele, mainele või sissetulekutele). Siin muudab vea tüüpi tagajärg!	Oluline on esmalt lahendada olukord ja enne analüüsimist lasta kõigil rahuneda. Edasi tuleks võtta aega süstemaatiliseks analüüsiks: vea tüüp ja tekkelugu, suhtlemine omavahel jt faktorid.	Kriitilisi vigu näeb realistlike olukordi analüüsides: õppused (elustamine lastelaagris), simulatsioonid (usaldustelefoni vestlus) või läbimäng koos ekspertidega (agressiivsete inimeste rahustamine). <i>Meetodid: praktilised õppused, simulatsioonid, läbimängud koos eksperdi tagasisidega</i>

*Kuula Carol Dweck'i TED kõnet juurdekasvuuskumusest (ingl. growth mindset) : <http://bit.ly/dweck-tedtalk-hardus>

**Alge idee allikaks on Eduardo Briceño blogipostitus: <http://bit.ly/vigade-blogipostitus>